

VOM AVEA DOBÂNZI REZONABILE LA ÎMPRUMUTURI?

CAPITAL MARKET

Deși numărul litigiilor în care sunt implicate instituțiile de creditare nebankare, nu este atât de mare, impactul pe care îl au deciziile de recalcul al ratelor la dobânzi ar putea să distorsioneze sistemul. Recent, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a aprobat hotărârea cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut, acordate de asociațiile de economii și împrumut și organizațiile de microfinanțare. În mod special, documentul stabilește dobânda rezonabilă la împrumuturi.

Legislația actuală operează cu două noțiuni care se referă la transferul de finanțe pe o anumită perioadă cu dobândă — împrumutul financiar și creditul bancar. "Faptul că este reglementată noțiunea de împrumut și, concomitent, stipulate restricții — împrumutul poate fi acordat fără dobândă sau cu o dobândă rezonabilă — este un impediment legal pentru instituțiile de creditare nebankare, atunci când acestea încearcă să acorde împrumuturi cu o dobândă comparabilă sau echivalentă cu cea a băncilor comerciale — explică Iurie Filip, membrul Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF). Filip susține că termenul de „dobândă rezonabilă” este interpretabil și există cazuri în care beneficiarii de împrumuturi cer instanței de judecată să stabilească limita dobânzii rezonabile.

Prima hotărâre a Plenului CSJ (mai 2010) cu referire la aspectul dat recomanda aplicarea prevederilor art. 869 al Codului Civil prin utilizarea ratei la dobânzi pentru instituțiile de creditare nebankare în mărime egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei (BNM). Aceasta constituie, în prezent, 4,5%. Însă o astfel de interpretare a Codului Civil nu poate fi aplicabilă pentru jucătorii pieței financiare nebankare. — primul rând, rata de bază este o rată a dobânzii de politică monetară stabilită și publicată periodic de către BNM, nefiind utilizată de facto, în contractele de credit. Este absolut imposibil ca asociațiile de economii și împrumut să utilizeze rata de bază a BNM, deoarece ele funcționează în baza depunerilor de economii atrase de la populație cu o rată de dobândă aproximativ egală cu rata de dobândă oferită de băncile comerciale la depozite. În plus, sursele financiare și creditele atrase sunt mult mai costisitoare pentru aceste entități", a spus Alina Cebotariov, director, Direcția generală Plasamente colective și microfinanțare, CNPF.

Potrivit Alinei Cebotariov, asociațiile de economii și împrumut dispun de Norme de prudență financiară, care asigură o siguranță și eficiență funcțională permițând o dezvoltare normală a acestora. Asociațiile de economii și împrumut, conform normelor, stabilesc în mod independent condițiile de prestare a serviciilor lor, inclusiv a mărimii ratei dobânzii, în așa fel încât să fie acoperite cheltuielile privind dobânzile la mijloacele financiare atrase, cheltuielile administrative și operaționale suportate și cele aferente constituirii rezervei instituționale stabilite la nivelul minim.

În semestrul I al anului în curs, entitățile de microfinanțare au atras mijloace financiare la o dobândă medie de 13% anual, valoarea medie a dobânzii la împrumuturile acordate fiind de 21%. În același timp, populației din zonele rurale i-au fost acordate împrumuturi mici, preponderent negarantate, valoarea medie a unui împrumut pentru AEI fiind de 11 mii lei, iar pentru cele oferite de OMF — 33 mii lei. În asemenea condiții, justificarea aplicării unei marje la dobândă relativ mai mari, în comparație cu cele aplicate de băncile comerciale este recomandată de organizațiile sectoriale internaționale, potrivit cărora creditorii trebuie să stabilească dobânzi la împrumuturi care să acopere costul fondurilor, pierderilor din împrumut și costurile administrative. Iar cele din urmă sunt, inevitabil, mult mai mari pentru împrumuturile mici, determinând și o rată mai mare a dobânzii pentru împrumuturile mici.

În septembrie curent, CNPF a adresat o scrisoare CSJ prin care atenționa privind riscurile implicite deciziei CSJ aplicate activității sectoarelor AEI și OMF, pentru care acordarea de împrumuturi financiare este o activitate profesionistă și nu trebuie interpretate ca un împrumut obișnuit casual dintre persoane

fizice sau juridice. Concomitent cu CNPF, entitățile sistemului financiar nebancaar s-au adresat și ele CSJ pentru a face claritate în această problemă.

Astfel, la mijlocul lui octombrie, CSJ a aprobat a doua decizie care oferă un mod de calcul al ratei rezonabile a dobânzii. Potrivit documentului, rata rezonabilă a dobânzii este constituită din costul pe care îl suportă creditorul pentru atragerea mijloacelor financiare, profitul creditorului de aproximativ jumătate din costul indicat la prima componentă, și cheltuielile suportate de creditor și costurile aferente menținerii rezervei instituționale. Potrivit exemplificării CSJ, instanța de judecată are teme să considere, la 11 octombrie 2012, o dobândă de 22,07% anuală ca fiind rezonabilă.

doua decizie a Plenului CSJ este mai acceptabilă decât cea anterioară, dar va funcționa, oricum, în defavoarea entităților, deoarece lasă spațiu de interpretare. Consider că e o soluție temporară, care nu exclude nici dificultățile în activitatea jucătorilor, nici litigiile în instanță susține Efim Lupanciu, directorul Asociației Centrale a Asociațiilor de Economii și Împrumut. El a menționat că cea mai importantă dificultate este provocată chiar de Codul Civil, care stabilește că creditele pot fi acordate doar de băncile comerciale, iar activitatea nebancaară are un caracter necomercial și nu poate fi considerată o activitate de bază.

pe piață activează circa 400 de asociații de economii și împrumut și 60 de organizații de microfinanțare. E o concurență mare! Într-o economie de piață, cererea dictează oferta, iar furnizorii de servicii în mod natural vor căuta să ofere produse calitative la prețuri mai mici, pentru a atrage clienții. Intervenția statului în reglementarea prețurilor produselor și serviciilor non-strategice oferite de agenții economici urmează a fi minimă consideră Alina Cebotariov.

Întrebată care este impactul acestei hotărâri asupra jucătorilor pieței financiare nebancaare, Alina Cebotariov a menționat: un mod de plafonare și calcul complicat, oricum interpretabil și dificil în aplicare. Însă este o încercare curajoasă de a clarifica și de a spune exact ce înseamnă rezonabilitate, deși nu se clarifică multe lucruri".

În prezent, de către CNPF sunt elaborate și promovate două proiecte de legi proiectul de Lege cu privire la organizațiile financiare nebancaare, precum și modificările și completările la Codul Civil care conține inclusiv prevederi privind extinderea cerințelor aplicabile contractelor de credit bancaar asupra împrumuturilor acordate de către AEÎ și OMF, astfel urmând a fi excluse de sub prevederile articolului Codului Civil privind „dobânda rezonabilă”.

Un raport al Comisiei Europene constată că doar în câteva țări mărimea ratei dobânzii este reglementată. Spre exemplu, în Germania se interzice aplicarea ratei dobânzii care depășește rata dobânzii medii duble într-un anumit sector. Polonia a introdus din 2006 o rată maximă a dobânzii la împrumuturile de consum limitată la patru rate de bază ale Băncii Centrale a Poloniei. În Italia, mărimea unei rate a dobânzii este abuzivă în cazul în care aceasta depășește cu mai mult de 50% rata anuală efectivă globală medie aplicată de bănci și intermediari financiari. Totodată, în majoritatea țărilor europene se constată lipsa intervenției statului în modul de calcul și stabilire a mărimii ratei dobânzii, în cazul când aceasta este agreată de părți în contract.

Numarul ziarului:

Ziarul Capital Market

Nr.44 (464) din 7 noiembrie 2012